

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

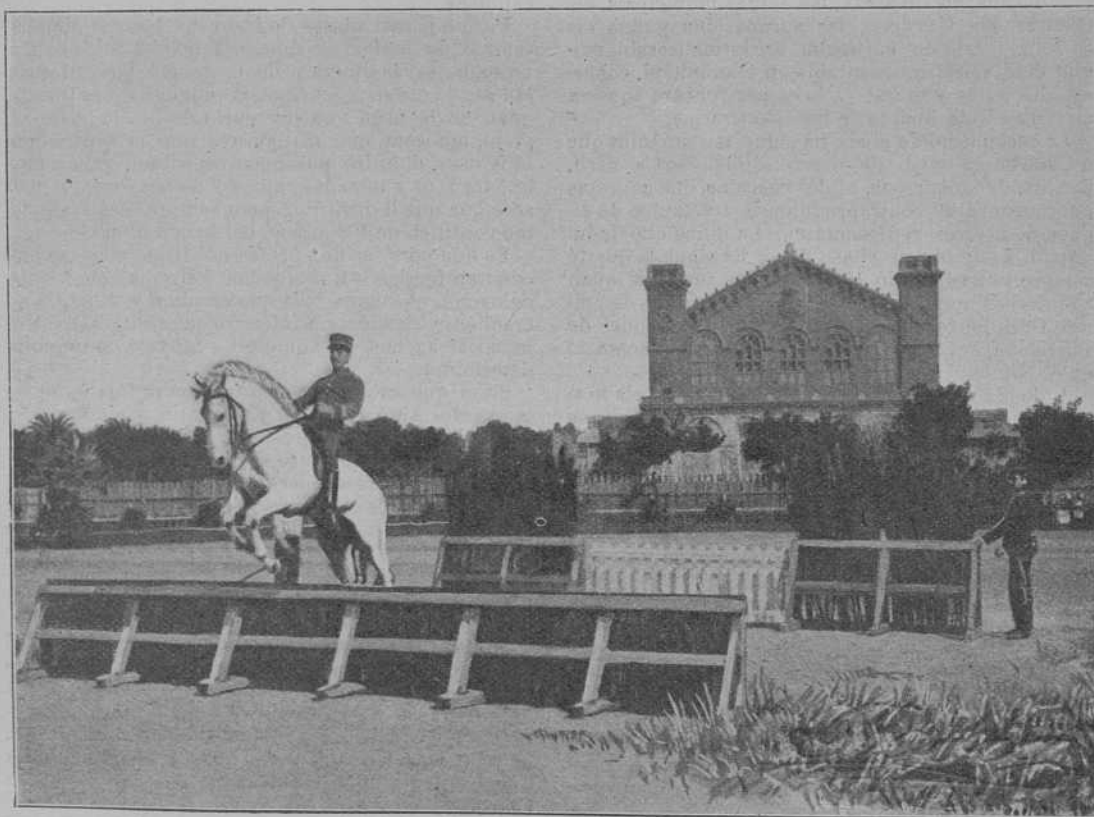
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

CONCURS HÍPICH AL PARCH

Saltant obstacles.

CRONICA

COMPRENCH que ab motiu dels últims acorts presos per la majoria republicana del Ajuntament de Barcelona els regionalistas estiguin disgustats y al punt de dalt; lo que no m' explico es que sigui de debó l' enfado del Eminentíssim Cardenal Cassanyas, ni de las personas que alardejan de una gran religiositat católica.

Els regionalistas—tots els coneixém—forman un bando polítich qu' en els seus bons temps aspirava al predomini absolut en totas las esferas de la vida de la capital catalana. En las últimas eleccions municipals varen experimentar un tremendo fracás: votaren els electors y 's veje clarament que no era pas or tot lo que lluhia, y que Barcelona no 's prestava á sancionar las sevas desapoderadas ambicions.

Aixís y tot ab els elements que tenían en el Consistori, procedents del anterior bieni y set regidors més que hi portaren de nou, lograren reunir una respectable minoria de disset vots. Concertats ab els cinch que hi tenían els fusionistas (els embotellats de ahir, avuy aliats d' ells á tot event) arribaren á vintidós, ab més el del arcalde de R. O., vintitres.

Calia que 'ls vintivuit dels republicans apareguessin sólidament cohesionats davant de la coalició regionalista-caciquista. Per desgracia, no ho estavan prou, y en moltas ocasions ne sufrían las tristas per no dir las vergonyosas conseqüencias.

Mentres las minorias coaligadas pogueren actuar de majorias, á la ventatja material de arrollar al núcleo republicá, solían afegirhi la burla y l' escarni.

¿Qué té, donchs, de particular, que 'ls elements republicans, els de abaix, las Juntas municipals, els Centres, els Cassinos, las agrupacions y fins els correligionaris en particular se formalisessin, exigint dels seus representants en el municipi, cohesió, disciplina y unitat? ¿No es per ventura aquesta acció lley indeclinable de las democracias?

La reclamació de abaix ha sigut tan unánim que no hi havia medi de desaténdrela. No 's parli, donchs, de amenassas, ni de coaccions, que aquestas haurían resultat contraproduhents tractantse de alguns de nostres representants. La forsa que 'ls ha impelit á cumplir ab el seu deber ha sigut la que té sempre tota aspiració lógica y ben fundada, quan adquireix l' impuls de una vigorosa corrent de opinió. Unit, perfectament unit el partit republicá de Barcelona, era impossible que la seva representació en el Municipi aparegués disgregada.

Y de aixó ploran y per aixó s' indignan els nostres adversaris. Mentres alguns regidors republicans (pochs en número; pero pel cas poch bastavan) anavan cada un pel seu compte, abstenintse alguns de assistir á las sessions, disgregantse 'ls altres del núcleo á cada dos per tres... ¡oh, qué n' estavan ells de contents y satisfets! ¡Oh, qué felissas se las prometían! ¡Ab quína fruició s' adelantavan á proclamar el fracás del partit republicá!

Avuy han vist per fí, que feyan els comptes de la lletera de la faula: se 'ls ha trencat el canti de las ilusions, la llet se 'ls ha escampat per terra, y 's consolán adoptant actituds de una gran tensió oposicionista. ¡Guerra á mort al partit republicá! De avuy més ja que no poden jugar ab ell, el deixarán sol, y que se las compongui com pugui... ¡Oh, quín horror!... El mateix horror que produhiría en un matrimoni jove la fugida de una sogra reganyosa, intrigant y busca-rahóns.

N' hi ha per morir-se de riure.

Y tot ha vingut á conseqüencia de la ditzosa professó de Corpus. Dos Corpus célebres figurarán en lo successiu en els anys de Barcelona: el Corpus de sanch del any 1640 y el Corpus de la Democracia del any 1904. En aquell tingueren son origen els famosos *Segadors*; en l' últim els famosos *Segadors* s' han tallat, y han perdut la fals y 'l tino.

Desatinats quan pretenen presentar al partit republicá com enemich de la religió y demoleedor de tradicions y costums, sols perque 's nega á subvencionar ab 10,000 pessetas una professó católica.

Es inútil que se 'ls observi.—Senyors: aquí no 's tracta de atacar ni de demolir res, sino d' evitar un gasto, que segons lo que prescriu la Lley municipal vigent, no pot ni deu venir á cárrech del erari municipal. Es l' Estat quí proveheix á las necessitats del culte católich: el Municipi no hi te res que veure. Si fins ara s' havia fet sempre, fins ara s' havia comés un abús, y es de bons administradors corretjir els abusos.

Ells no s' entenen de rahóns, y 'ns llansan á la cara 'l dictat de sectaris.

Podrían dirnos'ho fins á cert punt, si ab l' afany de contrariarlos se 'ls privés d' efectuar la professó en la vía pública. Pero ¿quí ha pensat may en semblant cosa? Expansióinse si aixís els agrada. Lo únich que sentím es que las facilitats qu' ells troban, no 's concedeixin de igual manera á tots els ciutadans en l' exercici del dret de manifestació. Pero ni aquesta injusticia 'ns treu de quici, no depenent de nosaltres l' establir l' us de aquest dret com deuria ser, baix el peu de la mes absoluta igualtat.

Ja veuen si som seréns y tolerants.

Y es per aixó que no compreném l' enfado dels católichs.

Per no passar plassa de faritzeus haurían de abstenirse de parlar de diners. Y no obstant, ells fan un embull dels diners y de la religió. Se confessan atacats en els seus sentiments religiosos mes íntims, quan se 'ls nega una subvenció de 10,000 pessetas. ¡Y jo, ignocent, que 'm figurava que 'ls sentiments religiosos, d' ordre purament espiritual, valían mes que tot l' or y totas las riquesas de la terra!... ¿Quan será que quedi destruhit pera sempre mes l' atavisme gentílich de l' adoració del badell d' or?

Es que pera fer una professó—dirán ells—se necessitan fondos.—Enhorabona. Pero may els fondos del comú obtinguts dels que creuen y dels que no creuen, y destinats á atendre necessitats d' ordre material agenas per complet á tot acte de un culte determinat.

Si 'ls que creuen, volen fer una professó que se la paguin. Aixó es lo just y equitatiu, y aixó es ademés lo convenient al prestigi mateix del culte.

Ab gust hem de veure sempre las iniciativas en aquest sentit, presas per l' Eminentíssim Cardenal Cassanyas, ab la cooperació decidida del Comité de Defensa social y altras associacions católicas y de alguns particulars opulents. No 10,000 miserables pessetas, sino 10 milions desitjém que arribin á reunir, si es que las necessitan. Y que las gastin com millor els hi sembli, que ben sevas son.

Després de tot aixó fora un gran pas donat en el camí de la civilisació y de la cultura. Als Estats Units y altres païssos que marxan á la vanguardia del progrés, cada culte subvé á sas propias necessitats, y no es el católich el que 's queda mes enrera, en punt á esplendides y desahogo. L' Estat se limita á garantir la llibertat de tots; pero no dona un céntim.

Que 'ls católichs espanyols se dirigeixin per aquest camí; que diguin y demostrin qu' ells sols se

bastan pera atendre totes las necessitats del culte de la seva predilecció, y será factible eliminar dels pressupostos del Estat, las abrumadoras millonadas que hi figuran.

Y que bona falta fan ¡á fe de Deu! pera dedicarlas al foment de la instrucció del poble.

Vegin, donchs, com ab sols haver negat el partit republicà la subvenció de 10,000 pessetas pera la professó de Corpus, ha mogut als catòlics á satis-

fer per sí mateixos els gastos del culte que professan.

En aquest punt, quan menos, els hem posat en condicions de contribuir á la realització de uns dels nostres ideals.

P. DEL O.

PER ULTIMA VEGADA

Ab una mica més d'habilitat y sobre tot ab més sintaxis, contesta *El Diluvio* del diumenje al nostre article del divendres. Celebrém que 'l Sr. Sala haja pres la paraula cedint á la invitació que li dirigíam.

Si ell, qu' es home seré, repassa la qüestió qu' hem sostingut, veurá desseguida que no fou per nosaltres provocada, ni treta de quici y extraviada lamentablement. Se 'ns atacá; 'ns defensarem dintre dels termes estrictes del atach: las rahóns que aduhirem no foren contraditas; pero en cambi 's buscaren nous punts de vista, pera renovar els atachs y las ofensas. Oferirem probas de la injusticia ab que se 'ns dirigíam, y lluny de ésser aquestas admesas y apreciadas en son just valor, se 'ns respongué ab una serie de insulsas *chirigotas*, y ab l' invenció de una suposada conminació del difunt propietari de LA ESQUELLA, D. Ignocent López, tan impropia de la manera de sentir y obrar de nostre plorat amich com de l' enteresa y dignitat de nostre caràcter.

¿Es aixís com se discuteix? ¿Te aplicació á nosaltres ó á *El Diluvio* el concepte del Sr. Sala de que «solo en las poblaciones liliputienses la prensa se permite trocar la crítica en salvazo, la calificación en insulto?»

Si davant de la táctica impertinent del anterior polemista (oportunament rectificada pel Sr. Sala) amagarem treure el Sant Cristo gros de certas qüestions, no tant *prehistóricas* com suposa el Sr. Sala, consti que no fou per gust, ni tampoch sense motiu. Una llarga experiència 'ns ha ensenyat que aquest es l' únich medi qu' existeix de fer entrar en rahó á *El Diluvio*, quan de la rahó s' aparta, y de pararli 'ls peus, quan els treu de rotllo. Una vegada més s' ha demostrat lo que ja sabíam.

Després de aquesta nova demostració, cap interès tenim en suscitar una qüestió que podria portarnos molt lluny. Preném nota de que D. Manuel Lasarte es avuy propietari de *El Diluvio*, no com á successor de son pare, sino com hereu del Sr. Laribal, persona extranya á la seva familia, y aquesta nota auténtica anirà á reunir-se ab els datos que tenim acumulats fa temps y dels quals no considerém oportú ferne us immediat, tota vegada que hi ha avuy qüestions més importants y més dignas de l' atenció pública.

Pero consti ara pera sempre, que, respectuosos ab tothom, aspirém á que se 'ns respecti, y qu' en últim cas, tenim armas y medis pera fernos respectar.

J. R. Y R.

LA VERGE DEL AMOR

Sas galdas frescas y hermosas
son dos esblaymadas rossas:
llum d' estel llansan sos ulls.
Sa boqueta xica y fina
es mitj oberta petxina,
raigs de sol sos daurats rulls.

Son cor es un buch d' abellas

L' IDEAL DE DON GUILLEM

Mentres li deixin portar el pendó, lo demás tant se n' hi endona.

BATALLA DE DAMAS

—Demos fin á esta porfia
y á trepitjar l' escenari!
—¡Allí 'ns ho farém, María!
—¡Hasta la vista, Rosari!

hont fan la mel totas ellas;
mel ben pura, mel en flor.
Per xó tot ella es dolcesa,
per xó tot ella es tendresa,
per xó tot ella es amor.

Vora 'l finestral posada
es una creació arrancada
del pinzell del dols Rafael.
¿Cóm es possible mirarla
sens de genolls adorarla
ab els ulls fixos al Cel?

EMILI COCA Y COLLADO

EL PLAT DEL DÍA

Després de la estrepitosa explosió de la Martí-
ca, dupto qu' en lo que va de sigle 's conegui res que
haji fet al mon tant soroll com la negativa del nos-
tre Ajuntament á subvencionar la professó del
Corpus.

Quan á la cayguda de la tarde del altre dijous va
escamparse per aquests carrers la fatal noticia, 'm
pensava que Barcelona se 'n anava á can Pistras.

No hi havia persona morigerada—y ja se sab que
aquí abundan—que no digués lo mateix:

—¡Negar dos mil duros al pobre cabildo! ¡Quedar
com uns heretjes davant del mon civilisat, per la mi-
seria de dos mil duros!...

Y parodiant á aquell famós arcalde de patilluda
memoria, exclamavan:

—¿Qué son dos mil duros, per una ciutat com
Barcelona?—

Res no son. Y encare que fossin, ¿no significa res
una tradició que, com molt acertadament deya el
senyor Albó en sessió pública, data ja del temps de
la picó, y ha sigut respectada per tothom, comen-
sant pels moros y acabant per aquellas corporacions
qu' en temps indubtablement ominosos regían els
destinos de la ciutat comtal?

Veritat es que no faltavan poca-penas que respo-
nían que las tradicions duran fins que s' acaban y
que 'l que un hagi vingut fent durant deu anys una
tontería no es motiu suficient pera continuar fentla
per *in sécula seculorum*.

—¡Réprobos!—replicava la gent d' ordre, espanto-
sament indignada:—¡Jacobins, sectaris, anabaptis-
tas!... Ja que heu tingut la poca latxa de suprimir
las deu mil pessetas, tingueu al menos la prudencia
de callar y no ferir els sentiments de la majoria dels
barcelonins y pobles agregats, sense exceptuar la
barriada de can Túnis...

Y estava en lo cert al parlar aixís la gent de ordre.
Ben clar ho vaig veure aquell mateix vespre, quan
recorrent la ciutat pera recullir impressions vaig te-
nir l' honor de pendre 'l pols á varias personas.

Totas me deyan lo mateix:—Lo que ha fet la ma-
joria del Ajuntament es una atrocitat que 'ns posa
al nivell de Madagascar y de la Patagonia. ¡Vergo-
nya eterna per aquests homes que, enviats á la Casa
Gran pera fer administració, s' entretenen en *quitar*
al respectable clero dos miserables mils duros, des-

tinats á fer ballar l'ou, el gegants y altres cosas no menos dignas y sagradas!...

Y profundisant una mica més y entrant com si diguessim en l'ánima de la qüestió, no eran poch els que anyadían:

—Procedint aixís els regidors, ¿cóm volen que 'ls consums vajin bé? ¿Cóm volen que no hi hagi matederos clandestins y que 'l gas fassi bona cara?

Pero—hi ha que fer justicia als elements directors de la ciutat;—el guant ab tanta frescura tirat á Barcelona pels carbonaris del Ajuntament, no ha quedat en terra.

A las pocas horas d' haver sigut llessat, una colla de senyors piadosos el recullían ab grapada enérgica y, resolta y decidits, se reunían en l' antich palau de la plassa Nova.

—Ja har vist la catástrofe—va dir el que presidia, notablement conmogut:—la corporació municipal ens retira las munións. ¿Qué 'ls sembla que procedeix?

—Contestar al seu reto fent la professó.

—Y fentla ben llarga.

—Y mes espléndida que may.

—¿De manera—preguntá 'l president—que vostés se posarán tots al meu costat?

—Al costat no, pero en els carrers estrets sería impossible 'l tránzit; pero estém disposats á anarli al darrera, ó al davant ó allá ahont vosté ens indiqui.

—Donchs, á buscar quartos pera comprar hatxas; que aquí no hi ha mes cera que la que crema, ni 'n crema mes que la que 's paga.

Si s'ha de dir tot, als senyors congregats aixó dels quartos no va ferlos gayre gracia y fins sembla que hi hagué en la assamblea un moment d' angustiosa vacilació; pero l' amor á la santa tradició va poder en ells mes que 'l vil interés, y al crit de: ¡A buscar diners! van sortir del palau, resoltament determinats á anarlos á buscar... á la butxaca dels altres.

Y mentres ells treballavan la part económica, numerosas subcomissions, hábilment escampadas, treballavan la part del personal.

No hi havia círcul ni círculet una mica decent que no

tingués oberta la recluta pera assistir al solemne acte.

—Vosté, Pepito, ha de venir á la professó.

—No estich per gastos—responia devegadas: l' interpelat fent una mueca.

—No haurá de gastar res. Tot está pagat: blandó, refresch, enllustrament de sabatas, rissat del cabell...

—Si es aixís, apúntim.—

Era aquél un espectacle que aixamplava 'l cor y omplía l' ánima de célica ternura.

Quí més, quí menos, tothom en la mida de las sevas forsas procurava treballar per l' éxit de la professó.

Las senyoretas que festejan induhían als seus galáns á anarhi.

Las qu' encare no tenen xicot prometían no ferhi falta... ab l' esperansa de trobarn'hi un.

Las mamás feyan acopi de ginesta y paperets.

Els papás se juramentavan per assistirhi com un sol home en calitat d' espectadors.

¡Y que vaji l' Ajuntament fentse l' ilusió de que al votar en contra dels dos mil duros interpreta els verdaders sentiments de Barcelona!...

Lo més graciós es que á última hora, arrepentits sens dupte els concejals de la mala acció comesa, van tenir l' atreviment d' oferir las trampas al bisbe. ¡Hipócritas! Per fortuna 'l digne prelat sapigué mostrarse á l' altura de las circunstancias, y rebutjant ab noble fermesa l' oferta del Ajuntament, va contestarli que no li necessitava las trampas per res, que ¡ja 'n tenia prou ab las sevas.

¡Hermosa y oportuna resposta, veritat?

'A. MARCH

EL DESENGANY

DE 'N JOAN BONHOME

Aixó va succehir el diumenge passat.

En Joan Bonhome que, com ningú ignora, es un tros de pa que tot s' ho pren rihent, després de dinar y ab la santa intenció de donar el vol, va sortir solet de casa, encaminantse al Parch, aquell Parch propiedad de todos los ciudadanos y del qual tan joyosos se mostran els verdaders barcelonins.

¡POBRES GEGANTS!

—Per culpa del Municipi, ¡mireu cóm ens hem de veure!

DEL CORPUS

—¿Que no feu ballar l' ou aquest any?
—No, senyora: van massa escassos.

—¿Qué ha donat vosté per la professó?
—Donar res; pero hi he prestat el meu concurs personal.

—¡No aceptar las trampas del Ajuntament!... ¡Unas trampas tan hermosas y acreditadas!...

Quan ja poch se 'n faltava per arribarhi, se fixa en uns quants senyors que, montats en magnífichs caballs, semblan també dirigir-se al mateix lloch.

—¿Qué hi ha alguna cosa avuy al Parch?—pregunta en Joan Bonhome á un venedor de xufles que al peu del busto de 'n Rius y Taulet té instalats els seus cabassos.

—Y tall! Hi ha concurs hípich!...

El nostre héroe 's posa á riure... ¿Concurs hípich?... No ho havia sentit dir may. ¿Qué deu ser aixó de concurs hípich? En fi, sigui lo que sigui... Fentho á dintre del Parch, qu' es com si diguessim «á casa», poch trigarà á enterarse'n. ¡Cap allá falta gent!

Se fica en el gran jardí, tanteja un rato per aquí y per allá, buscant el lloch ahont deu celebrarse aixó del hípich, y 's topa ab una inmensa tanca de fusta que rodeja tota l' antigua plassa d' armas.

—¡Hola! Ja ho tinch. Aquest ha de ser el clos de la festa. Pero ¿per ahont s' hi deu entrar?

Com no veu cap porta en lloch, interroga á un guarda passeigs que per allí pren l' ombra.

—¿L' entrada d' aixó del hípich?...

El guarda se 'l mira de cap á peus y li respón molt serio:

—Una pesseta.

En Joan Bonhome torna á clavarse á riure.

—Dich que per ahont s' hi entra!...

—¡Ah!... Per l' altra part. Aneu seguint la tanca, y més enllá del sortidor trobareu la porta.—

Aném seguint la tanca, donchs. Camina que caminarás, com en els quèntos que conta la quitxalla, el pobre Bonhome va costejant la llarga paret de fusta, fins que,—¡Aquí es!—exclama. Y sense més preámbuls, tracta de ficarse á dins.

Un empleat el detura.

—¿Ahont va?

—A veure aixó.

—¿Y l' entrada?

—M' han dit qu' era aquí.

—Aquí es, en efecte; pero avans ha de comprar el bitllet.

—¡El bitllet!... ¿Per qué?

—Per entrar. Se 'n farà una pesseta.

Com de costum, en Joan Bonhome 's posa á riure. —¿Qué jo, ciudadá barceloní, per veure una cosa que 's fa al Parch haig de pagar una pesseta?... ¡Fugi, home! Aixó deu ser un mal entés. ¿Quí l' ha donada aquesta ordre?

—El que té dret per donarla. Y retiris d' aquí, qu' está fent nosa.—

Creyentse víctima d' una broma pesada, que al seu entendre no pot tardar gayre en aclarirse, en Joan s' acosta á un grupo de cotxeros que segurament deuen estar enterats del assumpto.

—Díguinme la veritat, ¿qué es aixó que fan á dintre d' aquest clos?

—El concurs hípich: una festa de caballs dedicada exclusivament al *senyoríu*, y pera la qual l' Ajuntament ha donat vinticinch mil pessetas.

—¿L' Ajuntament nostre, el de Barcelona?

—¿Donchs quín?... ¿El del Papiol?...—

L' ánima li cau als peus. ¡Quín desengany més tremendo!... Un Ajuntament, fill del poble, regalant cinch mil duros als senyors porque 's diverteixin; una porció del Parch, tancada en obsequi á aquests senyors; els infelissos vehins obligats, si volen disfrutar d' una festa que 's fa á *casa seva*, á gastarse quatre rals...

—¡Quínas cosas, senyor! ¡Quínas cosas s' arriban á veure!...—

Y en Joan Bonhome, bon'home y tot com es, se posa altra vegada á riure, pero aquest cop riu d' una manera... que més aviat sembla que plora.

MATÍAS BONAFÉ

GENT DE SPORT

TEATROS

PRINCIPAL

La Sra. Tubau reservá pera la nit del seu benefici la primera representació de la primera obra que ha escrit pera 'l teatro la famosa novelista Sra. Pardo Bazán.

Se titula *La suerte* y té totas las trassas de un quanto simbólich, entranyant una certa trascendencia. L' acció passa á Galicia y l' obra podria titularse *El oro del Sil*. Se tracta de una vella que l' havia anat recullint granet á granet, y que 's decideix á gastarlo pera redimir del servey militar á un minyó que havia recullit. Té aquest una qüestió ab un fadrí que li ha birlat la nuvia, 's barallan y 'l pobre orfe mor ofegat en el Sil, portant l' or á sobre, de manera que 'l preciós metall torna al riu de

ahont havia sortit.

L' obreta está notablement escrita.

La Sra. Tubau interpretá ab carinyo y acert el paper de vella.

ROMEA

Aquest teatro s' ha posat vestit d' estiu, que de tal poden calificarse uns ventiladors eléctrichs que refrescan l' ambient, com també 'l género de funcions que s' hi donan.

Sarsueletas xicas... y per seccions. Com á Madrit.

Per atractiu principal s' hi presentan *Los Bohemios*, l' éxit de la temporada.

NOVEDATS

Desde dimars funciona en aquest teatro la companyia de la Guerrero y en Díaz de Mendoza.

Per l' inauguració 's posá en escena 'l celebrat drama de Tamayo y Baus *Locura de amor*.

Res hem de dir sobre 'l mérit de una companyia formada en sa part principal pels elements que ja li coneixíam.

Esperarém per ocupárese'n á que estreni la primera de las obras noves que té anunciadas en el cartell.

TIVOLI

El ramo de azahar, lletra de 'n Fiacro Iraizoz, música del mestre Vives es la condensació de un drama, en el que hi entran casi tots els ingredients propis de aquest género: una noya recullida, mes tart deshonrada per un brétol, després nuvia de un bon xicot, y per fi matada á punta de ganivet gracias á una equivocació del seu propi nuvi. Un conjunt d' elements per emocionar y qu' en veritat no emocionan á ningú.

Per fortuna, entretenen al públich las jocosas sortidas de un sagristá, la major part de las quals están escritas en versos fácils y que sonan bé.

En la partitura de 'n Vives s' hi notan algunas pessas que no desdiihen de la trassa del mestre, ja que no en totas l' inspiració li vaji ser propicia.

De la quadra al hipódrom... A n' ells no 'ls busqueu en lloch mes.

El públich vá mostrarse mes reservat de lo que l' obra realment se mereix. No impunement s' es autor de *Los Bohemios*.

Dintre de poch funcionarà en aquest teatro una companya d' ópera espanyola baix la direcció de 'n Pérez Cabrero.

El debut es atractiu. Se tracta de la despedida del Uter, que cantarà *Marina*, secundat per la Pepeta Huguet, en Carbonell y altres artistes aplaudits.

CATALUNYA

Una pessa d' enredo forsat, com que tot estriba en el recobro de un retrato que una dona casada, avants de contraure estat, vá dedicar á un seu amant, y l' envió del mateix dintre de una panera de maduixas... Tal es l' assumpto de *Fresa de Aranjuez*.

Dos ingenis han treballat en aquesta concepció *maravellosa*: els Srs. Lucio y Muzas... Mentida sembla que de l' apretada de dos cervells no n' arribi á rajar cosa de mes sustancia.

El públich, no obstant, acull ab agrado y riú en certes situacions que centenars de vegadas las ha vistas reproduhidas en la escena. Decididament, el públich es molt bon minyó, ey, sempre, que no s' enfada.

TEATRO DE LAS ARTS

Días enrera sigué estrenat un quadret dramátich titulat *Alegria* y degut á la ploma del inteligent actor senyor Marxuach.

Es una obreta sincera que 'l públich vá rebre ab merescut aplauso.

CONCERTS DE LA FILARMÓNICA

En el mateix teatro del carrer de Floridablanca han tingut lloch els dos concerts anunciats baix la direcció del entenimentat mestre Crickboom.

Lo grós d' aquestas audicions era el concurs del célebre violinista Eugeni Isaye de qui tan bons recorts guardavan encare 'ls nostres filarmónichs. Aixís fou que no hi aná el públich ab cap mena de prevencions, ans al contrari disposat á entregars'hi per complert. Al comensar l' hermós *Concert* de Bach, comensaren també las filigranas d' execució ab que brillantava la página musical en la que no es possible posarhi mes sentiment ni imprimirhi mes color. M. Isaye domina com ningú l' instrument y el seu poder d' execució es abrumador, tanta es la grandiositat que 'n resulta de la interpretació de un' obra.

Els dos concerts varen tenir un éxit complert y las ovacions al violinista y al mestre Crickboom, á qui 's deu sempre 'l poder saborejar tals exquisitats, no van tenir fi ni compte.

Felicitém també al Sr. Granados per sa notable cooperació en el darrer dels concerts y ab ell feu el públich que compartíssin els aplausos els valiosos elements ab que conta la Filarmónica.

N. N. N.

A UNA COQUETA

Es vritat qu' ets bonica y qu' ets ben feta;
no hi tinch pas res que dí.
Perque ets bona, ó almenys ne fas la cara,
m' agradas tant á mí;
aquest color moreno, que m' encanta,
y tant t' afavoreix,
á n' el meu cor fascina, que per tándret
enamorat sofreix.
Es tant, en fi, el carinyo que 't professo,
es tant lo que 't vull jo,
que molts cops á petons te menjaría,
y á mossechs molt milló...

D' aquest modo parlava un trist poeta
(paraulas textuales)
extasiast, contemplant á una coqueta...
d' aquellas de dos rals.

FAUST CASALS BOVÉ

LLIBRES

LES DISPERSES, poesías de JOAN MARAGALL.—Composicions escrites en distintas épocas, y que, segóns sembla, no trobaren cabuda en els volums que l' autor porta publicats atenentse á un ordre de agrupació, son las que comprenen el present volum. Todas ellas, sens escepció revelan l' original talent de concepció y la forma especial de 'n Maragall.

En aquest concepte son dignas germanas de las que ja li coneixém y tot sovint hem admirat, en especial quan l' autor no ha portat massa enllá la seva despreocupació respecte al ritme y á la rima.

Com una mostra de lo que valen, ens permetém transcriure'n un parell, pressas al etzar:

DIUMENGE

Qui no tinga en la finestra
dos testos de flors germans,
un aucell dins de una gabia,
y un cor ben enamorat,
no sab lo qu' es benhauransa
ni podrá saberho may.

Y á fé os dich qu' es bella cosa
el diumenje, al desvetllars',
veure en las flors la rosada,
sentir l' aucell refilear,
y, per gaudirlo ab l' aymía,
un jorn de festa al davant;
ab l' aymía que os espera
abocada al finestral
ab el vestit dels diumenjes
qu' es aquell de colors clars.

PIRENENCA

Dins la cambra xica, xica,
en la nit dormo tot sol;
part de fora, negra, negra,
la montanya 'm vetlla 'l són.

La montanya alta, alta,
que se 'm menja tot el cel
se m' arrima dreta, inmóvil
centinella mut y ferm.

Els meus somnis volan, volan,
cap als plans y vora 'l mar
hont els meus amors m' esperan
sota 'l cel assoleyat.

Jo somrich á n' els meus somnis
adormit en la nit, sol...

Part de fora, negra, negra
la montanya 'm vetlla 'l son.

Precedeix el volum un ben escrit judici crítich del poeta y sas obras degut á la ploma de D. Lluís Vía.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

La fierecilla domada. — Comedia de *Shakespeare*. — Aquesta celebradíssima producció tot sovint representada en nostres teatros, ha sigut traduhida al castellá per D. Antonio de Villasalba, formant part de la colecció: *Teatro antiguo y moderno*.

El Japón á la vista. — L' editor Sr. Tasso ha comensat la publicació de un Port-foli de vistas japonesas, á las quals dona carácter de actualitat la guerra del extrem Orient. Las vistas molt ben triadas y magníficament reproduhidas forman quaderns de 16, expenentse cada quadern al ínfim preu de 60 céntims.

RATA SABIA

LA MEVA FLACA

No sé en que consistirá
qu' en veyent unas faldillas
ja 'm surto de mas casillas
sens que ho pugui remediá.

Y que la cosa no es d' ara,
is' ha fet crónich ja 'l meu mall
de petitet era igual

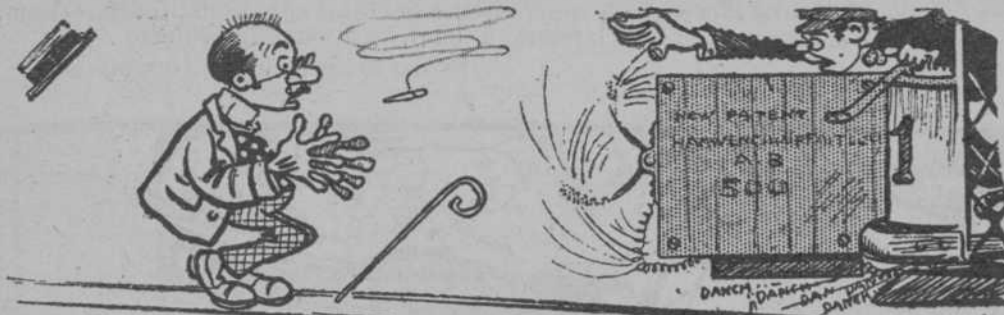
LA PROFESSÓ

«Recordis l' espectacle que presenta la ciutat aquell dia: tot Barcelona, y no solzament el públich menor d' edat, va á veure la professó...»
(Discurs del Sr. Albó al Ajuntament.)

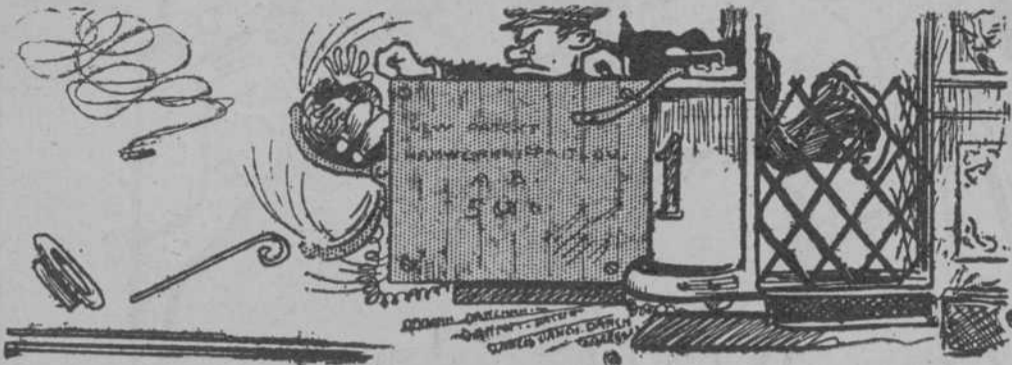

L' EXTRANGER:—Pero eso, ser el Carnaval ó qué?

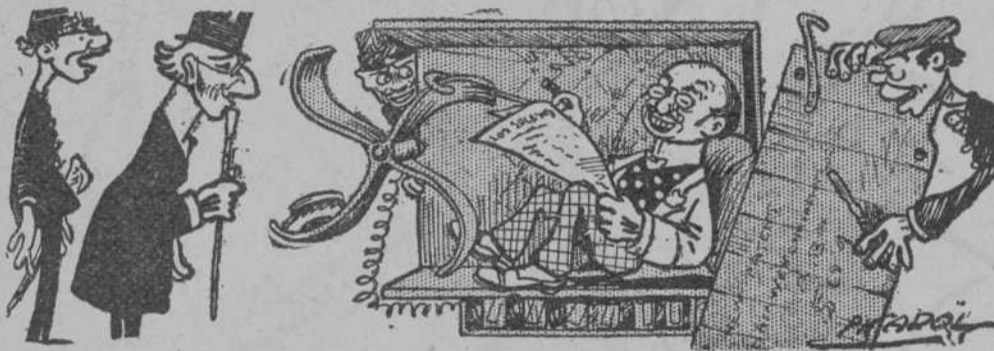
INVENTS HUMANITARIS.—SALVA-VIDAS CONTÍNUO

Vé un tranvía disparat,

l'aparató l'arplega,

y aquí está l'home assentat.

segons m' explica la mare.

De petitet, per joguinas,
en lloch d' aucas y timbals
com solen tení 'ls xabals,
jo tenia hermosas ninas.

¡Que me 'n feyan d' ilusió
ab sas caronas rialleras!...
¡hi passava horas enteras!
no tenia altra passió.

Las hi donava bombons,
s'empre las acariciava...
lo primer que 'ls espatllava
era la cara... á petóns.

Vaig arribar als set anys
sens que me 'n pogués distreure,
al contrari, era de veure
com creixian mos afanys.

Cada festa, en 'vent dinat,
ab alguna vehineta
de la mateixa escaleta
á jugá dalt del terrat
y m' haurían vist allí
si batejavam la nina
de brasset ab la vehina
fent de pare y de padrí.

Vareig creixe y ma fatlera
no per aixó va minvar...
me varen posá á estudiar
y jo sempre igual ceguera.

Un día ab uns quants amichs
vam formá una companyia
de teatro... ¡d' aquell día
que comensan mos fatichs!

¡Per mas ansias pecadoras
que me 'n anava de bé
alló d' escullí 'l papé
y de llogá á las senyoras!

Al ser al repartiment
de qualsevol pessa ó drama...
poguent abressá á la dama
ja estava al meu element.

¿Al ensaig? era pesat
y exigent á la vegada
el moment de l' abressada
may creya prou ensajat.

FORSAS DE FLAQUESA

—¿Ahont el portas aquest potro? ¿Al Concurs hípich ó al Canyet?

AL HIPÓDROM DE LAS «BASES»

Carreras regionalistas.

En va 'l director, prudent,
 predicava discreció...
 jo no 'm creya en situació
 sino abraçant y estrenyent.
 ¿D' aquella época endavant...
 ¡quin bullit! Verge del Carme,
 ni sabia ja hont jirarme...
 alló sí qu' era aná en gran...
 ¿Modestas? ¡no 'n vulguin mes!
 ¿guanteras? á totas horas...
 cotillaires .. planxadoras...
 en ff, senyors, tal excés,
 que després de mil fatichs
 ¡tantas me solicitavan!
 que al ff de las que 'm sobraven
 n' sfavoría als amichs.

Recordo que ni menjava,
 ni apenas dormía, es cert,
 ¡no deixava res per vert!
 ¿els llibres? ¡ni me 'ls mirava!
 Si 'ls catedrátichs pel juny
 me donavan malas notas...
 per ballá ab mf las xicotas
 s' hi feyan á cops de puny.
 Y per xo no m' he casat,
 ¿per qué? si ab un xich de trassa
 sempre l' he ballada grassa...
 Jo ho tenia combinat
 qu' encare no 'n plantava una
 ja 'n tenia altra en remull...
 la pobre que 'm queya al ull
 podía d'f: - He fet fortuna.

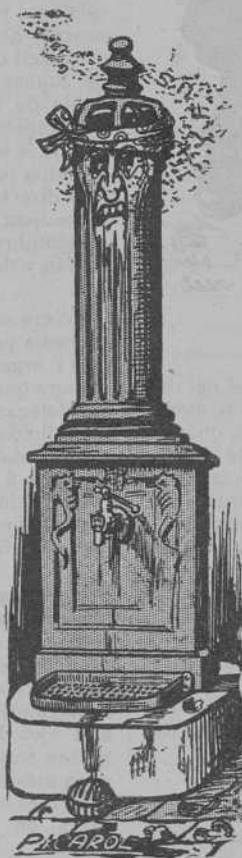
Avuy que tinch quarant' anys
 també al veure unas faldillas
 me surto de mas casillas...
 pero al sentir tals afanys
 procuro sentarme aviat
 y si ella es tan... ssndunguera...
 mos ulls se n' hi van darrera,
 pero jo... 'm quedo sentat.

JOSEPH ROSELLÓ

ESQUELLOTS

Una resurrecció. La dels gegants de Santa María del Mar.

Feya molts anys que no sortían á passejar per aquests carrers; pero ara, ab motiu de las qüestions

Hi ha llot de varis colors,
 moscas pel pare y la mare,
 olors que no son perfums,
 de tot, menos aygua clara.

sobre la professó de Corpus, s' han posat ó 'ls han posat á las ordres del cardenal Cassanyas, no sabém si com á clericals ó com á perdigots ó com á fusionistas, que tots aquests elements s' han unit en la protesta contra la majoría republicana del Ajuntament.

Mentres tant l' Hereu y la Pubilla, es á dir: els verdaders, genuins y legítims gegants de la Ciutat, per lo que toca á aquest any, s' han quedat á las capsas.

Podía l' Ajuntament haver disposat que sortissin, encare que no haguessin anat á la professó.

Pero no ho ha fet, y ho aprobém. S' ha de tenir enteniment.

Figúrinse que las dos parellas s' haguessin topat en qualsevol carrer ¿quí hauria pogut evitar las conseqüencias del encontre?

¡La qüestió sobre'l Corpus ventilantse en una llyuta de gegants!...

No, no: de cap manera. Ja 'n tenim prou ab las emocions que 'ns proporciona la guerra entre 'ls russos y 'ls japonesos.

Diguém ab el lema dels somatents: ¡Pau, Pau y sempre Paul!...

Que 'l Sr. Marial professi la religió dels seus pares, res hi tenim que dir. Está en el seu perfecte dret y nosaltres som els primers en respectarlo.

Pero 'ns sembla que aquestas manifestacions están una mica fora de lloch en els postres de un banquet de carácter administratiu, com el que van oferirli alguns elements del districte seté.

Com estaria fora de lloch, per exemple, que al anar el Sr. Marial á missa ó á combregar (com á bon católich suposo que deu anarhi) declarés dintre de l' iglesia qu' ell es republicá y federal.

UN PROPIETARI QUE HO ENTEN

6

LA HUELGA D' HORTELANS

—A lo tuyo, tú.

Es molt sensible que 'l tinent d' arcalde del districte seté, que per altra part ha prestat á n' aquell districte serveys de verdadera importancia, quan fá us de la paraula no atini á contenirse dintre dels límits que aconsellan la prudencia y la justicia.

Dihem aixó perque va justificar la seva intempestiva professió de fé religiosa en el fet de haverse'l—segóns va dir—censurat y ofés per haver fet enterrar catòlicament á la seva esposa.

Suposém qu', en efecte, algún poca-solta va censurar-lo y ofendrel particularment per aquest motiu; pero ¿cóm el Sr. Marial va olvidar qu' en aquella trista ceremonia se va trobar acompanyat de centenars de correligionaris, entre els quals hi figurava la flor y nata del partit republicá, á pesar de que moltíssims dels que acudiren á tributarli aquella demostració de condol, no creuen, ni practican?

Desenganyis el Sr. Marial: ab certas etzegalladas, que son en ell massa freqüents; ab parlar á cada punt d' odis africanos y de kábilas rifenyas, no fa res més que proporcionar armas y arguments á las tayfas perdigotaires, que ab poca cosa 'n tenen prou per' escampar contra l' honrat partit republicá la desconsideració y 'l desprestigi.

Y 'ns sembla que no es pera procedir aixís que 'ls republicans l' enviaren al Ajuntament de Barcelona.

¡Victor al triomfador Borrás!...

Per ell son tots els aplausos y tots els elogis ditambichs de la premsa y 'l públich de Madrit.

Unánimement el califcan del primer actor d' Espanya y de un dels primers del món.

No sembla sinó que á Madrit l' hajin descubert. Y essent aixís no 'ns está bé á nosaltres dir si 'n fan ó no un grá massa ó si obran moguts per una impresionabilitat excessiva. Dels honors tributats á un dels nostres, ne participa per enter la terra catalana.

Pero se 'ns figura que aquest devassall de afalagadors encomis podria desvaneixer al aventatjat artista, fins al punt de inclinarlo á deixar el teatro catalá pel castellá.

La gloria per una part y per altra l' interés, son atraccions poderosas, que 's podrian arribar á convertir en irresistibles. Y si aixó succehís, ¿no tindria motius de pésam el teatro catalá?

Desgraciadament, resulta que á Madrit els actors son més considerats y millor pagats que aquí. ¿Cóm sustraure's, donchs, als afalachs temptadors de la sirena de la gloria y la fortuna?

La mateixa corrent que se n' ha emportat de Catalunya á tantas inteligencias privilegiadas, pintors, escultores y músichs, podria arrastrar al primer de nostres actors, quí després de sa gloriosa excursió, será fácil que trobi massa estret el modest escenari de Romea, l' únich que l' *avara povertá* de aquest poble de beocis y cotonaires ha proporcionat fins ara al teatro catalá, als quaranta anys ó ben prop d' ells de la seva instauració.

Val la pena de que aquest perill avivi l' atenció dels directors del moviment catalanista, si es que 's preocupan de alguna cosa més positiva que las sevas acostumbradas caborias políticas, de *Lligas* que 's desfán y de *Unions* que 's divideixen.

No era sols una subvenció lo que l' Ajuntament concedia pera la professó de Corpus, sino que además l' organisava de acort ab el capítul catedral. De manera que 'ls regidors nombrats al efecte exercían, per delegació dels seus companys, funcions de carácter religiós.

Un detall: els capellans de las parroquias que assistían á la professó se feyan pagar per anticipat.

Y l' Ajuntament, tan manso, subvencionava la professó, y tolerava, sense protesta, aquesta mostra de desconfiansa.

En la corrida de toros celebrada diumenje á la plassa nova, 'ls banyuts van resultar mansos.

Y en sa conseqüencia els espectadors van declararse fréstechs.

Tant fréstechs, que un d' ells vá tirar una taronja al Regaterín, y un altre un ganivet obert sens dupte ab l' idea de que pogués pelarla; pero ab una punteria tan certera, que vá ferirlo, de manera que ab una mica més el pela á n' ell.

El toro vá coronar l' epissodi, enganxantlo y posantlo en condicions de ser transportat á l' enfermeria.

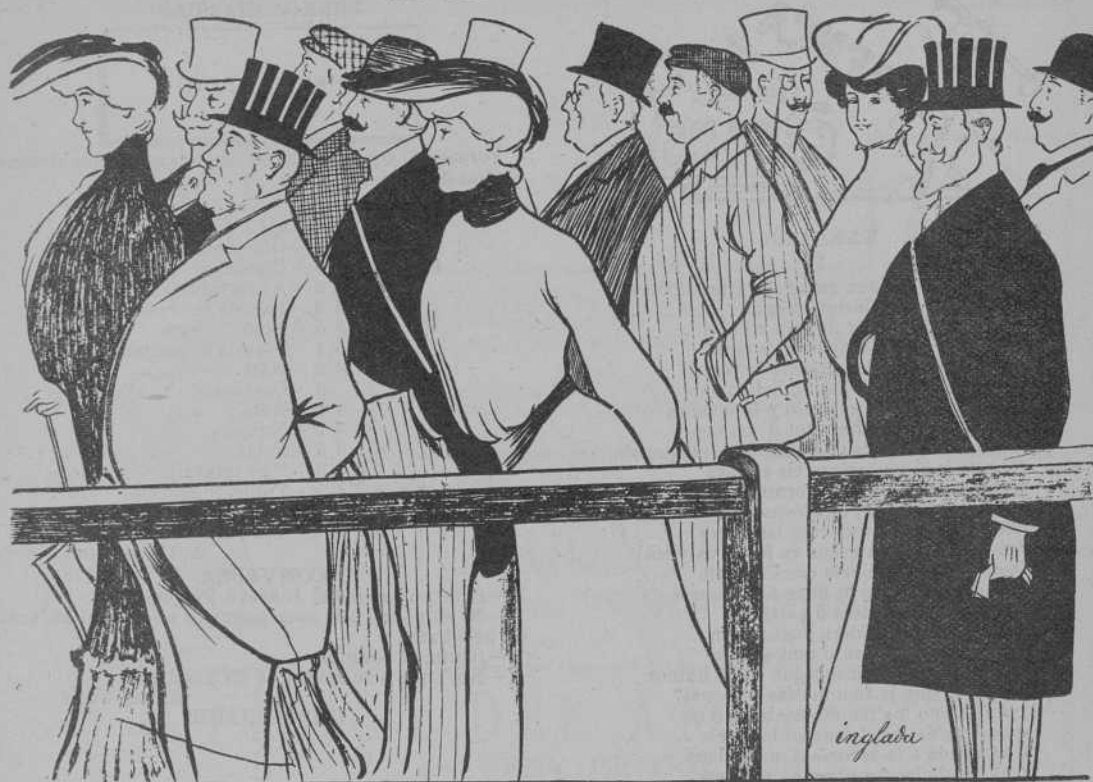
Apuntis aquesta carambola la barbarie nacional.

En l' Exposició de Bellas Arts de Madrit no ha sigut possible concedir l' ambicionada medalla de honor.

En la tercera votació, qu' era la definitiva, restaren empatats el pintor valenciá Muñoz Degrain y l' escultor catalá Blay.

Els quals de aquesta feta han quedat sense medalla; pero ab *molt honor*.

AL CONCURS HÍPICH

— ¡Ab quina valentia salta 'ls obstacles aquest jove!
— Sí; pero que li parlin de casori... Ja veurá qué aviat s' atura.

Ha aparegut una nova plaga de las vinyas. Per obra d' ella els rahims tendres apareixen sechs per la qua, y 's van assecant tots ells. S' ignora si 'l causant de aquesta malifeta es un holet ó un animaló invisible; pero 'l fet es que se ceba en el rahim tot just format, quan es ben tendre, cometent un verdader *infanticidi*.

Aquest nou contratemps farà la desesperació dels pobres pagesos.

Pero no aixís la dels rics y felissos taberners. Els quals dirán:—Mentres hi haji aygua á las fonts y *fuschina* á casa dels adroguers, ens ne podem ben riure de las plagas. Perque, vamos á veure, al cap-de-vall ¿quí més *plaga* que nosaltres?

Aquests días se parlava de la suspensió del Ajuntament de Barcelona.

Seria una mida desastrosa, si s' esqueya á trobar á la majoria republicana, dividida, desconcertada y sense cohesió, ni punts de verdader contacte ab el partit.

Pero si s' manté unida y resolta, y en perfecta concordancia ab els sentiments y aspiracions dels electors, ja desafiém á qui ho intenti que 'l suspengui.

Una suspensió en tals condicions implica un gran capital de popularitat posat á redit.

Els ajuntaments aixís suspesos s' aixecan molt alt, y 'l día que cauhen aixafan tot lo que 's troba á sota.

La Diputació provincial, per boca del Sr. Sostres, ha declarat que no té diners pera socorre á las po-

bras victimas de la catástrofe de Villanueva de las Minas.

Naturalment, ne vá gastar tants ab l' excursió á Montserrat y demás festas regias, que ara que n necessitaria per ausiliar als obrers, no n' hi quedan. ¡Quín honor per la corporació presidida pel Sr. Espinós!

¿Pero vol dir aquest senyor, que pregant devotament á la miraculosa Verge de la Mercé, no 's trobarían unas quantas mils pissetas en las butxacas de l' hermillá que vá portarli en Maura?

Cassat al vol:

— ¡Quíns ulls més hermosos té aquella senyora!
— ¿No 'ls hi ha de tenir? ¿Qué no sab qu' está casada ab el primer oculista de Barcelona?

A LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NUMERO

- 1.ª XARADA 1.ª — *A ro-má-ti-ca.*
- 2.ª ID. 2.ª — *Can-sa-la-de-ra.*
- 3.ª ANAGRAMA. — *Trulla - Rallla.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS. — *Mar y Cel - Los Carolinos - Los tres toms.*
- 5.ª GEROGLIFICH. — *A gran cap, gran barret.*

XARADAS

I

Quan vull fé una xarada d' onze sílabas
(la ratlla, no t' alarmis, llegidor)
y cap musa á pesar de girá enlaire
la vista y las pestanyas no 's resolt
á deixá 'l seu sitial guarnit de rosas
y pensaments y dalias en bells poms
y á hu dugas-tres el modo y la manera
de comensá y de ferla tot d' un cop
sento á dintre dels ulls com si 'm rasquessin
(es que ja s' amaneixen els sigrons
per saltar degotant en forma líquida
galtas avall, avall, fent reguerots,
deixantme la pitrera com las voras
del riu que 'l día avans va fé un vá y tot)
la cinch-tercera-quarta-cinch es nula
ó 'l pensament no hi filtra á la mansió
de las divinas musas ó pateixen
(las musas) de sordera ó tenen son.
Pro ja que l' adelanto tant avansa
¿per qué quan s' ensopegan sense humor
no fan lo que ja fem moltas personas?
¿per qué no 'ns fan saber ab fils ó no
que si volém total deurém buscarla
ó arrapada á la escorsa d' un pí bort
ó al pas de las formigas en renglera
ó bé entre 'l botzinar d' un burinot?

J. COSTA POMÉS

II

Un aliment es primera,
la segona una vocal,
musical es la tercera,
y nom de dona el Total.

G. CASELLAS SENDRÁ

ANAGRAMA

Tinch dotze tot al corral
tots ells d' un mateix color,
que quan senten els total
esverats agafan por.

DOS DE V.

TRENCA-CLOSCAS

¿SERÁ PERDIU?

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas
el títul de un poble catalá.

A. CARARACH

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Ofici de home.
4 5 8 5 3 3 5.—Carrer.
1 7 8 8 5 3.—Arma (plural).
4 5 8 5 3.—Part de la persona (plural).
3 5 8 5.—Nom de dona.
4 5 1.—Part de la persona.
8 2.—Nota.
6.—Consonant.
6 7.—Nota.
6 7 3.—Número.
8 7 6 5.—Poble.
8 7 3 5 3.—Flor (plural).
6 5 8 7 4 5.—Poble.
4 5 8 6 2 8 3.—Carrer.
2 3 1 2 8 5 8 2.—Temps de verb.

A. CARARACH

CONVERSA

- ¿Que no ha anat el Juanet á Puigcerdá?
—Ni ell ni cap dels seus germans: no mes hi ha anat
un nebot seu.
—¿Quín, el Joseph?
—No 'l que hem acabat de dir nosaltres.

RAFAEL FONT

GEROGLÍFICH

X
C
Nota
S
TI
lo lo
POLL
A A A

ENRICH DOMÉNECH

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

NO HI HA MES CERA...

Com que l' Ajuntament no 'ls ha volgut pagar els blandóns, han hagut de gastar espelmas.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

110

MANERAS DE GUIJAR PATATAS

CÉLEBRES RECETAS CULINARIAS

DE LA

DUQUESA MARTELL

Ptas. 0'50

Obra de actualidad

RUSIA CONTEMPORÁNEA

POR **JULIÁN JUDERÍAS**

Un tomo en 8.º, Ptas. 2'50

FÍSICA DEL AMOR *INSTINTO SEXUAL*

POR **REMY DE GOURMONT**

Versión castellana de LUIS RUIZ CONTRERAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

ENCICLOPEDIA ILUSTRADA

La Aerostación moderna **Los Rayos X**
y **El Radio**

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

PRÓXIMAMENTE

EL FOTÓGRAFO AFICIONADO

Ptas. 0'50

COLECCIÓN DIAMANTE (edición López)

Tomo 90

VALENTINA

NOVELA POR **LAURA GARCÍA DE GINER**

Ptas. 0'50

LA SUBSTANCIA UNIVERSAL

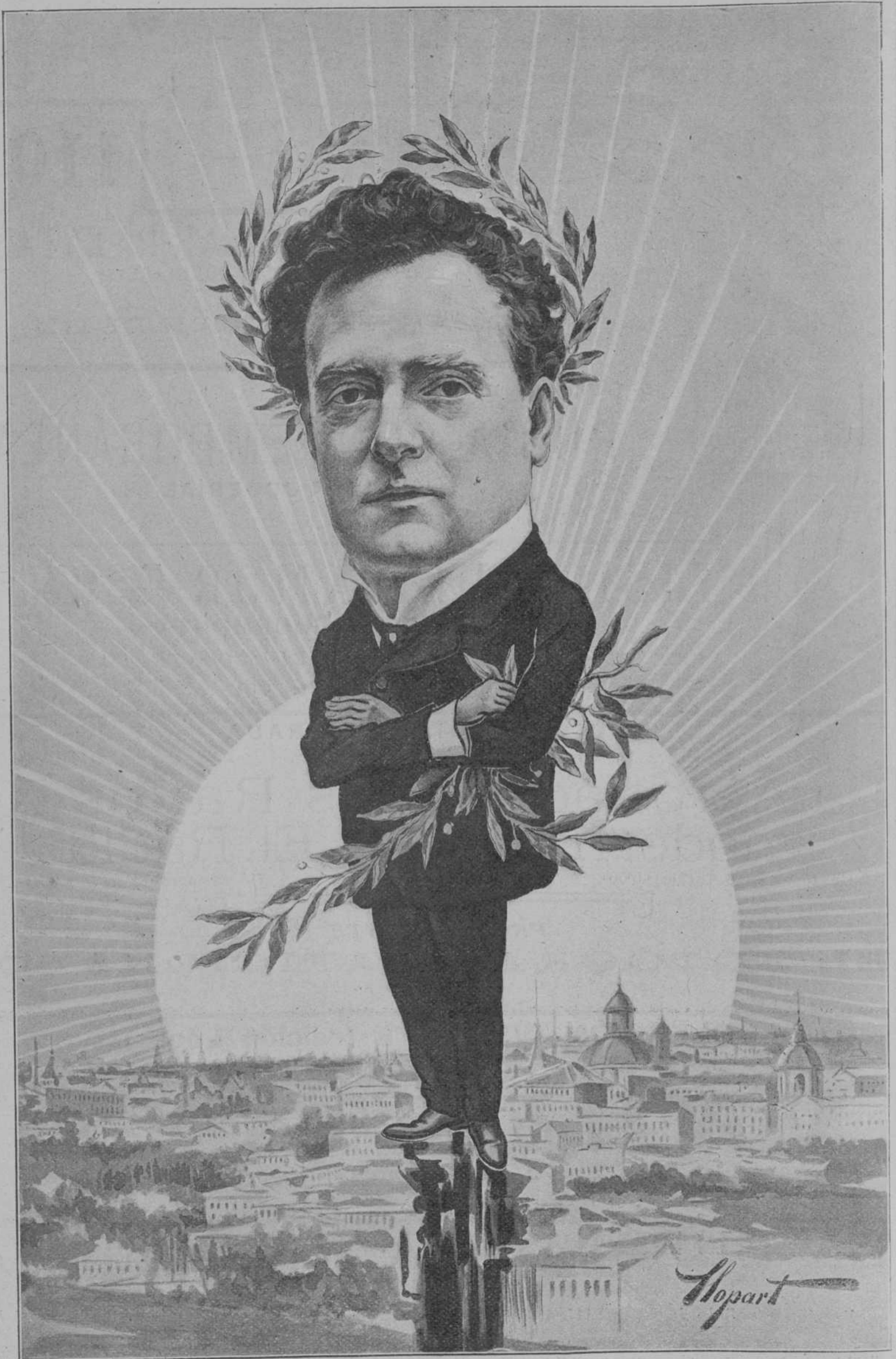
POR **ALBERT BLOCH Y PARAF-JAVAL**

Versión española de **ANSELMO LORENZO**

Un tomo, Ptas. 2

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibrassas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra à volta de correu, franca de porta. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' ANADA A MADRIT

Enrich Borrás